Vlaams Parlement

1372 (2017-2018) – Nr. 1
ingediend op 16 november 2017 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Johan Danen

over het ontwerp van ondernemingsplan en ontwerp van begroting van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

verzendcode: LEE

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:
Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Johan Danen.

Plaatsvervangers:
Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Grete Remen, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Orry Van de Wauwer;
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
Bert Moyaers, Els Robeyns;
Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:
Stefaan Sintobin;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

INHOUD

I. Toelichting 4
1. Inleiding 4
2. Evolutie van de elektriciteits- en aardgasmarkt 4
3. Ondernemingsplan 2018 6
4. Benodigde mensen en middelen voor 2018 7
II. Vragen en opmerkingen van de leden 8
1. Tussenkomst van Rob Beenders 8
2. Tussenkomst van Johan Danen 8
3. Tussenkomst van Bart Nevens 9
4. Tussenkomst van Andries Gryffroy 10
5. Tussenkomst van Tinne Rombouts 11
III. Antwoorden 11
IV. Bijkomende vragen en antwoorden 13
Gebruikte afkortingen 16
Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn hield op 8 november 2017 een hoorzitting met de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt over het ontwerp van ondernemingsplan 2018 en het ontwerp van begroting van de VREG. Deze hoorzitting werd gehouden in uitvoering van artikel 3.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat een bespreking van deze documenten voorziet.

De bij de toelichting gebruikte presentatie en het 'Ontwerp van ondernemingsplan VREG 2018' zijn te vinden op de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting

1. Inleiding

Ronnie Belmans, voorzitter van de raad van bestuur*,* stelt het ondernemingsplan en de begroting van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt 2018 voor. Op 9 februari 2017 trad het decreet op de hervorming van de VREG in werking, waardoor de regulator een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid werd. Daardoor voldoet hij aan de definitie van een onafhankelijke regulator conform de vereisten van het derde Europese energiepakket, wat een belangrijke stap is. Het toezicht is overgeheveld naar het Vlaams Parlement. Dat heeft een decretaal kader opgezet: het stelt voortaan de raad van bestuur aan, organiseert hoorzittingen en keurt de begroting goed.

Het Vlaams Parlement heeft ondertussen zeven bestuurders aangeduid voor een vaste termijn van vijf jaar, die eenmaal hernieuwbaar is. De spreker is door de andere leden op 23 februari 2017 tot voorzitter verkozen. De andere zes leden zijn: Els Brouwers en Piet Vanden Abeele, die in de vorige raad van bestuur van de VREG zitting hadden, Ellen Valkenborgs, Hans Vanhoof, Saskia Opdebeeck, die op 28 juni 2017 Sara Van Dyck verving, en Tom Vanden Borre, die op 18 oktober 2017 Nathalie Heremans verving. Samen hebben zij een gevarieerde expertise om samen met de werknemers de energiemarkt te reguleren.

Op 17 maart 2017 is ook het huishoudelijke reglement goedgekeurd dat de werking van de raad van bestuur en de taakverdeling tussen de raad en de algemeen directeur regelt. Dezelfde dag is ook een deontologische code voor de bestuurders goedgekeurd. Beide staan op de website. Na een selectieprocedure door een extern bureau, werd Pieterjan Renier op 30 september 2017 aangesteld als algemeen directeur. Hij start op 1 januari 2018. Samen met hem wordt er een strategisch plan opgesteld.

De raad van bestuur heeft het ontwerpondernemingsplan goedgekeurd op 20 oktober 2017. Na deze hoorzitting zal de raad het ondernemingsplan definitief vaststellen voor de decretale deadline van 31 januari. Het plan beschrijft op welke manier mensen en middelen zullen worden ingezet in 2018. Het bevat de doelstellingen en actiepunten met processen en projecten voor 2018, de rapportering over de uitvoering van het ondernemingsplan 2017 en de evolutie van de elektriciteits- en aardgasmarkt in Vlaanderen in 2016-2017.

2. Evolutie van de elektriciteits- en aardgasmarkt

Tevredenheid van de gezinnen

Voor de evolutie van de elektriciteits- en aardgasmarkt start *Thierry Van Craenenbroeck* met de resultaten van de marktmonitor die tot doel heeft de ervaring van de gezinnen en de bedrijven te toetsen aan enkele feitelijke

vaststellingen. De monitor wijst uit dat 72 percent van de gezinnen zich voldoende geïnformeerd voelt over de energiemarkt. Dat betekent dat de regulator toch nog wat werk heeft om elk gezin goed te informeren. De overschakeling naar een competitieve energiemarkt leidt wel tot tevredenheid bij de klanten: bijna 90 percent van de gezinnen is tevreden over de dienstverlening van zijn of haar energieleverancier. De houding van de gezinnen over de energiemarkt blijft op hetzelfde niveau als de vorige jaren: 61 percent van de gezinnen is positief. Een groot aantal gezinnen beantwoordt die vraag echter niet.

Evolutie energiemarkten

De energiemarkt is dynamisch in vergelijking met de omringende landen en regio's. De grote activiteit van de klanten heeft een dalend marktaandeel van de historische partijen tot gevolg. Gezinnen en bedrijven switchen gemakkelijk, dat blijkt uit de maandelijkse cijfers. Het zijn echter vaak dezelfde klanten die veranderen, een andere groep blijft onverschillig. Het is dus nodig hen te activeren. De dienstverlening van de leveranciers is de laatste jaren sterk verbeterd. De VREG en de ombudsdienst krijgen dan ook relatief weinig tweedelijnsklachten. Voorts differentiëren ze hun diensten ook meer, waardoor het speelveld breder wordt. Verbruikers, in eerste instantie de grotere, maar ook meer en meer de kleinere, worden actieve spelers. Die tendens zal zich de komende jaar doorzetten. Verbruikers worden ook meer en meer producent, de VREG heeft het over prosumenten.

Omdat de markt competitief is, is er een sterke druk op prijzen, positief voor de netgebruikers, maar het drukt op marges van de commerciële ondernemingen. De markt moet ook voor hen leefbaar blijven; iets wat de VREG opvolgt. De sterke concurrentie heeft al tot consolidatie geleid. De leveranciers dringen erop aan hun positie als single-point-of-contact voor de klanten te erkennen. De VREG erkent dat er een onevenredige risicospreiding is tussen netbeheerders en leveranciers. De leveranciers factureren alles, ook de nettarieven, en dragen dus het volledige risico op wanbetaling. Ook in dat geval moeten zij de netbeheerder betalen voor het gebruik van het net. De VREG werkt aan een meer evenwichtige verdeling van rechten en plichten tussen netbeheerders en leveranciers via het zogenaamde toegangscontract dat de relatie tussen beide partijen regelt. Leveranciers klagen ook over stijgende lasten door de geregelde aanpassingen aan de factuur, waaronder ook een heel aantal toevoegingen dat niets te maken heeft met de kost voor de energie. De opstoot van het aantal klachten daarover, zorgt ook voor extra werk.

Evolutie energienetten

Op de energienetten heeft de VREG tot nog toe technisch toegezien. Vlaanderen heeft netten van goede kwaliteit. De onderbrekingsduur is dan ook beperkt. De middenspanningsnetten worden gemiddeld vijftien minuten per jaar onderbroken, de laagspanningsnetten vijf minuten per jaar. Elk gezin heeft dus gemiddeld twintig minuten per jaar geen elektriciteit. Via zijn nieuwe tariefmethodologie 2017-2020 wil de VREG de netbeheerders blijven prikkelen om de kwaliteit te bewaken. Netbeheerders zullen hun kwaliteitsinitiatieven vertaald zien in de tarieven.

De relatie tussen de netgebruikers en de netbeheerders wordt geregeld in een evenwichtig contractueel en reglementair kader. De VREG zal dat verfijnen om de uitbating van de netten te optimaliseren, ook aan de belangrijkste evolutie dat netgebruikers meer en meer ook diensten leveren aan de netbeheerders. Netgebruikers kunnen hun flexibiliteit verkopen aan de commerciële partijen, maar netbeheerders zijn ook vragende partij omdat het hun toestaat hun netten

op een slimme manier te beheren. Aandachtspunten voor de VREG blijven een correcte klachtenbehandeling door de netbeheerders en een betere marktfacilitering via Atrias.

3. Ondernemingsplan 2018

Het ontwerp van ondernemingsplan 2018 bevat zes strategische doelstellingen die vertaald worden in operationele doelstellingen.

Overleg en samenwerking

De eerste strategische doelstelling is overleg met alle partijen en samenwerking met de partijen die nodig zijn om de energiemarkt te reguleren. De VREG heeft een beleidsplatform waarmee hij de belanghebbenden niet alleen informeert, maar ook tracht te capteren wat er leeft bij leveranciers en verbruikers om zo te kunnen inspelen op de verwachtingen van alle partijen. Dat platform wordt een vijftal keer per jaar georganiseerd. Het informele regulatorenoverleg, het Forum van de Belgische Energieregulatoren (Forbeg), met vertegenwoordigers van de CREG, VREG, BRUGEL en CWaPE is bedoeld om een coherent optreden van de regulatoren te faciliteren. Het derde overlegplatform is de 'Association of Issuing Bodies' voor overleg met de andere bevoegde Europese entiteiten, onder meer om garanties van oorsprong uit te wisselen, wat zorgt voor een algemeen Europees systeem om de herkomst van de stroom te bepalen.

Regulering

De tweede strategische doelstelling is de regulering. De huidige tariefstructuur is in grote mate geërfd van de federale overheid die tot 2014 bevoegd was voor de distributienettarieven. Volgend jaar wil de regulator werken aan een nieuwe tariefstructuur die de energietransitie dient te faciliteren. Dat vergt het nodige onderzoek. Een van die onderzoeken komt er op vraag van het parlement, namelijk of er regionaal objectiveerbare verschillen zijn bij de netbeheerders.

Voorts zal de tariefmethodologie ook aangepast worden aan de conversie van de aardgasnetten van laagcalorisch naar hoogcalorisch gas. Dat het fonds daarvoor dat aangekondigd is in het federale regeerakkoord er nog niet is, bemoeilijkt de zaak omdat de tarieven van de netbeheerders in afwachting alle kosten moeten dekken. Voorts is het wachten op de federale hervorming van de vennootschaps-belasting die de tarieven kan beïnvloeden. Wat wel Vlaamse materie is, is het databeheer. Daarover wordt een decreet voorbereid. Als dat een aparte taak wordt van de distributienetbeheerders zal dat een aparte regulering van de datatarieven vergen.

Ook op het samensmelten van Eandis en Infrax tot één maatschappij Fluvius wil de VREG zich volgend jaar voorbereiden. Voor een regulator betekent een nieuwe maatschappij dat hij opnieuw achter de correcte informatie aan moet waarop hij zijn regulering kan instellen (asymmetrie van kennis). Het laatste aspect van deze doelstelling zijn de aanpassingen aan het technisch reglement. Die worden momenteel voorbereid om in 2018 door de raad van bestuur goedgekeurd te worden. Die aanpassingen gaan deels over de implementatie van de nieuwe marktprocessen. De consultaties om de regels daarvoor in het technische reglement te integreren, lopen volop.

Controle en handhaving

De derde strategische doelstelling is controle en handhaving met toezicht op Atrias, de netbeheerders, de leveranciers. Atrias is bedoeld om nieuwe marktprocessen te introduceren voor de slimme of digitale meter, voor de nieuwe

tariefstructuur. De besprekingen lopen maar doordat de IT-processen vertraging oplopen komt de startdatum van 1 september 2018 in het gedrang, wat de VREG zorgen baart.

Monitoren en informeren

De vierde en vijfde doelstelling hangen samen: het monitoren en het informeren. De VREG publiceert jaarlijks drie rapporten over de markt. Het eerste is het marktrapport in het voorjaar. Met de nieuwe controle door het parlement moet de VREG een ondernemingsplan opleveren tegen 31 januari, misschien iets te snel om veel marktinformatie van het vorige jaar te bevatten. Samen met het rapport over de energiemarkt verschijnt een rapport over de certificatenmarkt, belangrijk voor doelstellingen op het vlak van hernieuwbare energie en wkk-productie. Het derde jaarlijkse rapport gaat over de naleving van de sociale openbaredienstverplichtingen. Een lijvig rapport met veel kwantitatieve gegevens over budgetmeters, afschakelingen, afbetaalplannen. Dat levert heel wat informatie op over de impact van het sociale beleid op de energiemarkt. Tot slot is er ook een meer technisch rapport over de netkwaliteit met onder meer de klachten van de netgebruikers. Via de website tracht de VREG transparant te communiceren, heel wat indicatoren te registreren en te rapporteren. Kortom, de website bevat heel wat nuttige informatie voor parlementaire werkzaamheden. Aan de netgebruikers tracht de regulator deugdelijke informatie te bieden, maar ook hun besognes te capteren. De regulator zal daartoe de website verder verbeteren, en ook de V-test verder ontwikkelen zodat hij bruikbaar is als er via slimme energiemeters allerlei nieuwe producten worden aangeboden.

Interne organisatie

Gezien de nieuwe taken onder meer inzake databeheer en de warmtenetten, zal de VREG ook enkele wijzigingen aanbrengen aan zijn interne organisatie.

4. Benodigde mensen en middelen voor 2018

Dat brengt *Ronnie Belmans* naadloos bij de middelen en mankracht die de regulator denkt nodig te hebben om al die doelstellingen en nieuwe taken uit te voeren. De eerste nieuwe taak die op de VREG afkomt, is de decretale opdracht te waken over de warmte- en koudenetten. Hoewel er nog maar weinig van dergelijke netten zijn, denkt de VREG er toch drie voltijdsequivalente medewerkers voor nodig te hebben. De regulator wil het regulerende kader immers zo snel mogelijk op punt stellen en de kennis opbouwen. Het toezicht op het databeheer dient uitgewerkt te worden.

Daarnaast zal databeheer heel wat interactie vergen met andere regulatoren van de energie en van data in het algemeen. Daarvoor vraagt de VREG één voltijdse medewerker.

Doordat Fluvius een grotere entiteit is, zullen de middelen efficiënter ingezet worden maar de regulator zal daardoor allicht nog sterker achter de informatie moeten aanzitten. Vergelijken in Vlaanderen zelf was gemakkelijker als er twee netbeheerders waren. Nu is er een internationale benchmarking nodig om te bepalen of de netbeheerder zijn taak goed vervult. Daarvoor denkt de regulator één extra voltijds personeelslid nodig te hebben.

Voorts zal de Vlaamse energiemarkt meer geïntegreerd worden in de Europese interne markt met het 'clean energy package', de netwerkcodes enzovoort. Dat dient van nabij gevolgd te worden zodat de Vlaamse regulering overeenstemt met de Europese. Ook daarvoor heeft de VREG één extra voltijdsequivalente werknemer nodig.

Budgettair vertalen de nieuwe taken zich in een stijging van het budget met 17 percent.

Om aan te tonen dat de VREG efficiënt werkt, vergelijkt de spreker met de budgetten, het personeel en het aantal afnemers van elektriciteit van de andere regulatoren van dit land. Voor meer afnemers dan de CWaPE en BRUGEL samen, had de VREG in 2016 ongeveer de helft van hun samengevoegde middelen. Dat bewijst dat de VREG zeer efficiënt werkt. De middelen en mensen die hij bijvraagt, zijn voor nieuwe decretale taken maar ook voor de verplichtingen van Europa.

II. Vragen en opmerkingen van de leden

1. Tussenkomst van Rob Beenders

Rob Beenders heeft uit de documenten geleerd dat de raad van bestuur de nieuwe directeur de kans wil geven eigen accenten te leggen. De directieraad heeft vooral voor continuïteit gekozen: een doorstart vanaf januari met hier en daar wat nieuwigheden. Een sterke onafhankelijke regulator is in het belang van de Vlamingen.

Het document bevat enkele belangrijke wijzigingen zoals de tariefmethodologie. Politici mogen daarbij niet in hun fout hervallen om te communiceren op basis van onvolledige informatie, slechts dan kunnen ze mee zorgen voor een draagvlak en voor een structuur in het voordeel van zowel de bedrijven als de laagverbruikers. EnergyVille onderzoekt de impact van de nieuwe tariefmethodologie op laagspanningsklanten, een expertgroep de impact ervan op bedrijven en industrie die aangesloten zijn op de middenspanning. Ook uit de reacties op het openbaar onderzoek dient te worden geleerd. Het totaalbeeld mag nooit uit het oog verloren worden. Het parlement moet zoveel mogelijk betrokken worden. Hij vraagt dan ook een werkwijze af te spreken om de communicatie zo optimaal mogelijk te laten verlopen, vooral over de tariefstructuur.

Wat het Atriasproject betreft, stelt hij dat, om draagvlak te creëren, nieuwe systemen vanaf de eerste dag moeten werken. Het is beter te wachten tot alle onderdelen, ook de ICT, feilloos werken. Kan de VREG wat meer uitleg geven bij de timing?

De interfederale werkgroep over de leesbaarheid en de samenstelling van de factuur komt blijkbaar niet veel samen. Is de VREG daar lid van? Zo ja, hoe werkt die? En wat is het perspectief?

Het is nog niet duidelijk of de VREG gefinancierd zal worden uit het Energiefonds of de begroting. Sp·a wil een onafhankelijke regulator met voldoende personeel en middelen, maar Rob Beenders begrijpt niet zo goed waarom hij nu al drie voltijdsequivalenten wil voor de warmtenetten. Als ze, zo er te weinig werk is voor de warmtenetten, voor andere zaken ingezet worden, kan sp·a de vraag van de regulator voor extra geld en mensen steunen.

2. Tussenkomst van Johan Danen

Johan Danen suggereert na te gaan waarom een grote groep mensen niet van energieleverancier verandert. Zijn er andere manieren dan de huidige om mensen over te halen om de V-test te doen?

Nog altijd zijn niet alle bezitters van groenestroomcertificaten overgeschakeld van de VREG naar de distributienetbeheerders hoewel ze daar financieel voordeel bij hebben. Ook daar is een grote groep inert.

De marges van de leveranciers staan onder druk, toch stijgt de factuur aanzienlijk. Wat bedoelt de VREG dat het nodig is de situatie van de leveranciers op te volgen?

Voorts informeert hij hoe de VREG Atrias zal controleren.

Hij vraagt de VREG te bevestigen dat, als het federale fonds voor de omschakeling van laag- naar hoogcalorisch gas er niet snel komt, de tarieven zullen stijgen.

Groen is voor de eenmaking van de distributienetbeheerders, maar wat zijn interessante landen om mee te vergelijken als er maar één beheerder meer is in Vlaanderen?

De vraag naar meer middelen en mensen lijkt hem terecht, maar hij vreest ervoor dat er weinigen voldoen aan het profiel.

De regulator is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid, maar het parlement zou als eerste moeten geïnformeerd worden over sleutelbeslissingen zoals de slimme meter of de tariefmethodologie.

3. Tussenkomst van Bart Nevens

Bart Nevens is verrast over de bergen werk die de VREG, de raad van bestuur en het personeel op korte tijd verzet hebben. Hij wijst erop dat het parlement vergeten is op pagina 8 van het ondernemingsplan.

De concurrentiestrijd, met een sterke druk op de winstmarges, weerspiegelt zich nog niet in de factuur. De Herfindahlindex van tweeduizend is nog niet gehaald. N-VA vindt dus dat er nog wat meer competitie mag zijn, wat de prijs nog wat kan drukken.

Marktfacilitering via Atrias is een grote uitdaging. Op zijn studiereis naar San Francisco zag hij het belang van data in realtime. Hij vreest dat één IT-er daarvoor te weinig zal zijn. Het komt er inderdaad op aan ervoor te zorgen dat nieuwigheden als de digitale meter vanaf dag één goed werken.

Hij suggereert om de internationale benchmarking samen met de andere regulatoren te organiseren om de kosten te drukken.

Hij benadrukt het belang van het technisch reglement dat alle mogelijkheden voor innovatie moet openhouden. N-VA wenst ook dat alle wettelijke hindernissen daarvoor zo snel mogelijk geruimd worden. De VREG moet daarin het voortouw nemen.

Door IT-problemen is de startdatum van Atrias niet haalbaar. Hij vraagt die problemen zo snel mogelijk op te lossen. Data in realtime zouden ook de opmaak van de drie jaarrapporten vergemakkelijken.

Hij vraagt of het mogelijk is de V-test en de servicecheck te bundelen om verwarring te vermijden. Dat veranderen van leverancier soms moeilijk is, heeft ook te maken met de aard van de mens: een gewoontedier dat soms een duwtje nodig heeft.

4. Tussenkomst van Andries Gryffroy

Ook *Andries Gryffroy* vraagt hoe structureel overleg tussen parlement en regulator best georganiseerd wordt.

Hij wil ook graag wat meer uitleg bij de hoge personeelskosten. Een budgetstijging van 17 percent voor zes extra personeelsleden lijkt hem vrij veel.

Een internationale benchmarking vindt hij een goede zaak.

Hij denkt dat het nationaal fonds moet opdraaien voor de gasconversie en dat de vennootschapsbelasting al verrekend is. Geen van beiden kan dus nog voor een tariefstijging zorgen.

Hoe kan de VREG helpen om de energietransitie zo vlot mogelijk te laten verlopen? De regulator mag in geen geval een rem zijn op innovatie. Hij ziet een spanningsveld tussen wat het parlement beslist en wat de regulator uitvoert. Hij illustreert dat met enkele discussies: de discussie over de afschrijvingstermijn van de historische kosten van de groenestroomcertificaten, de discussie over de slimme versus de digitale meter en de discussie over het capaciteitstarief. Als het parlement bijvoorbeeld beslist aardgas uit te faseren, wat dan met de afschrijftermijn van investeringen in dat net van vijftig jaar? Eigenlijk zijn het in essentie discussies over wie de streefdoelen uitzet en het realiteitsgehalte beoordeelt, de regulator of het parlement.

Naast een benchmarking van de prijs en de kost van de distributienetbeheerder, stelt hij ook een internationale vergelijking van de VREG met andere regulatoren voor.

Het technisch reglement is belangrijk voor innovaties zoals thuisbatterijen. Zonder dergelijk reglement kunnen ze zelfs niet geïnstalleerd worden.

Hij heeft ook wel wat vragen bij de grote kost voor een verzwaring van de elektriciteitsaansluiting. Dat raakt aan een fundamentelere discussie of de distributienetbeheerder zijn geld vooral haalt uit technische aanpassingen dan wel uit de exploitatie van het net. En wie bepaalt dat, de regulator of het parlement? Het parlementslid vindt in ieder geval dat het parlement daar ook over dient te debatteren.

Gesloten netten en energie-units hebben enorme voordelen en vergemakkelijken de energietransitie. Het Winterpakket is ter zake vrij duidelijk en stelt dat men daarnaar moet evolueren. Zo zou een appartement of een kmo-zone één eenheid kunnen vormen en kan met digitale meters een zonnepaneleninstallatie collectief worden gebruikt. Nochtans mag het niet volgens de huidige regelgeving. Het zou kunnen dat de decreten moeten worden aangepast. Als het parlement dat dan wil veranderen, beschouwt de regulator dat dan als een inmenging?

De regulator wil het onafhankelijk en efficiënt kenniscentrum zijn van de elektriciteits- en aardgasmarkt in het Vlaamse Gewest. Een goed streefdoel volgens de spreker, maar daarvoor moet er toch nog een en ander veranderen. Op www.energieopwek.nl staat in realtime hoeveel groene energie er in Nederland geproduceerd wordt. In Vlaanderen zijn er zelfs geen recente cijfers, laat staan in realtime. Nochtans zijn cijfers belangrijk om de juiste beslissingen over de energietransitie te nemen. Als de regulator een kenniscentrum wil zijn, is een van zijn basistaken het leveren van data. Hoe denkt de regulator dat aan te pakken? Hij ziet immers veel liever dat de regulator een kenniscentrum is dan een opiniemaker, dat laat hij best over aan politici.

5. Tussenkomst van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts dankt de VREG voor het vele werk. De regulator heeft altijd een grote impact gehad op de markt, maar de verwachtingen van de burgers zijn ook hooggespannen. Niet iedereen moet van leverancier veranderen om voldoende concurrentie te hebben, maar iedereen is erbij gebaat de V-test te doen. Weet de regulator hoeveel wissels nodig zijn om de concurrentie maximaal te laten spelen? Is dat optimale niveau al bereikt, of zijn er meer inspanningen mogelijk om mensen tot overstap aan te moedigen? Kan nagegaan worden voor hoeveel mensen de test de aanleiding was om te wisselen? Heel wat mensen tekenen immers in op een samenaankoop.

De VREG heeft ook een taak in het bestrijden van de energiefraude. Hoeveel mensen en middelen heeft hij daarvoor ingezet. Volstaan die?

Ze informeert of er andere mogelijkheden zijn dan het federale fonds om de overschakeling van laag- naar hoogcalorisch gas te financieren. Gaan de netbeheerders daar leningen voor aan of rekenen ze het gewoon door aan de consument?

Warmtepompen worden aangemoedigd met premies, maar door de hoge elektriciteitsprijs worden de eigenaars toch benadeeld. Is het mogelijk aan warmtenetgebruikers een lager nettarief aan te rekenen? Zo ja, wat is ervoor nodig?

Kan de VREG een rol spelen in de energietransitie en het Energiepact dat de minister opstelt?

Ze vraagt om niet alleen het parlement maar ook de gezinnen een stem te geven in de tariefmethodologie. Welke participatiemomenten zijn er gepland?

III. Antwoorden

Ronnie Belmans is onder de indruk van de grondige lezing van de documenten door de parlementsleden. De raad van bestuur en de directie van VREG staan ter beschikking om het parlement op geregelde tijdstippen te informeren en met hem te overleggen. Opmerkingen van externen zijn de beste manier om de werking te verbeteren. De regulator zal kritische opmerkingen dus altijd met genoegen begroeten.

Atrias is inderdaad een achillespees voor het geheel. De raad van bestuur heeft er al heel wat besprekingen aan gewijd en zal de zaak van nabij volgen. Er zijn al elementen aan het technisch reglement toegevoegd die daarop anticiperen. Ondertussen heeft Atrias een crisismanager aangesteld. De VREG heeft binnenkort een vergadering om de stand van zaken te bepalen en zal het parlement informeren over de verdere stappen.

Internationaal is het allicht goed vergelijken met Mannheim, Keulen, Berlijn. Ook Nederland en Ierland, dat ver staat op vlak van windenergie en gedistribueerde opwekking, zijn goede opties. De suggestie om samen met de andere landsdelen te vergelijken zal de VREG ter harte nemen.

Nieuwe werknemers vinden die de digitalisering in goede banen kunnen leiden, is niet eenvoudig. Ze zijn ook goedbetaald. De data-uitwisseling in de energiesector moet op punt staan. De VREG denkt daarvoor aan samenwerking met de telecomregulator. Ook in de Florence School of Regulation, waar de VREG terecht kan voor wetenschappelijk advies, wordt nagedacht over wie de data-uitwisseling

in het elektriciteits- en energienet best reguleert: de telecomregulator, de energieregulator of een fusie van beide. De regulering van de energiemarkt en de energiedata loskoppelen, zal in de toekomst niet meer mogelijk zijn. Het is dus nodig de ICT-systemen, maar ook de privacybepalingen en de dataverzameling met de telecomregulator te bespreken.

Heel wat economen stellen grote vraagtekens bij de HHI-concentratiegraad. Bij aanvang van de liberalisering had Duitsland een veel betere score op die index dan België maar de vier delen waarin Duitsland verdeeld was scoorden elk afzonderlijk een HHI van tienduizend. Dit is maar één index van de vele. Ook de 'switch rate' geeft een indicatie van de marktwerking. Daarbij komt nog dat de regulator niets kan doen aan het feit of er bedrijven bijkomen of verdwijnen. Een consolidatie op Europees vlak vindt plaats.

Thierry Van Craenenbroeck zegt dat volgens de marktmonitor, enigszins tot verrassing van de VREG, de meeste mensen hun factuur vrij leesbaar vonden. Dat stelt de regulator gerust, maar toch denkt hij dat er nog inspanningen voor nodig zijn. De VREG maakt deel uit van een werkgroep van de Koning Boudewijn-stichting die tracht de factuur leesbaarder te maken. De regulator zal informeren of er nog andere initiatieven dienaangaande zijn.

Warmte- en koudenetten zijn altijd lokaal, wat meer werk betekent. Daarenboven is er nog geen Europees wetgevend kader, dus moet de regulator er zelf de nodige kennis over verzamelen. Daarvoor denkt de regulator drie extra mensen nodig te hebben: één met een technisch, één met een juridisch en één met een economisch profiel.

De regulator hanteert geen aparte tarieven voor installaties achter de meter zoals warmtepompen, dat zou immers als discriminatoir opgevat kunnen worden. Over flankerende maatregelen voor die specifieke categorie kan wel worden nagedacht.

Waarom er een groep gebruikers niet verandert, is moeilijk algemeen te beantwoorden. Drempelvrees van kwetsbare groepen voor de V-test zal zeker een rol spelen. De regulator zal zijn informatie-initiatieven intensifiëren en toespitsen op die groep. Zij plukken wel de vruchten van de concurrentie, maar onvoldoende door niet op zoek te gaan naar de goedkoopste leverancier. De VREG zal nagaan of een bundeling van de tests de zaak zal vergemakkelijken. Het is volgens de spreker niet mogelijk om het optimum van het aantal overstappen te bepalen. In vergelijking met de buurlanden heeft Vlaanderen in ieder geval een zeer dynamische markt. De hoogte van de factuur hangt niet alleen af van de concurrentie maar ook van de fossiele energieprijzen, die de laatste tijd gevoelig stegen. In de marktmonitor wordt de V-test één van de belangrijkste drijfveren genoemd om te veranderen. Ook groepsaankopen scoren hoog.

Dat er zoveel fotovoltaïsche installaties niet aangemeld zijn bij de netbeheerder terwijl ze wel recht hebben op certificaten, komt allicht ook omdat sommige installaties zonder dat te melden verplaatst zijn en dus twee keer geregistreerd staan in de databank. Voor een deel van deze installaties worden daarom geen certificaten meer aangevraagd.

Kosten van de netbeheerders worden in principe doorgerekend in de distributie-nettarieven, tenzij er andere financiële bronnen zijn, zoals een federaal fonds. Dat kan via de huidige tariefmethodologie. De regulator maakt zich echter zorgen over de correcte verdeling van de kosten over de distributienetbeheerders en hun klanten. De omschakeling van de aardgasnetten zal voornamelijk in Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg gebeuren en minder in Oost- en West-Vlaanderen.

Dat betekent volgens de huidige methodologie een kostenverhoging in die centrale as, terwijl de gebruikers nooit gekozen hebben voor hoog- of laagcalorisch gas. De regulator zal dat bekijken, maar ideaal zou natuurlijk een federaal fonds zijn. De vennootschapsbelasting is al verrekend in het huidige tarief. Als de federale regels daarover wijzigen, moeten die echter op een correcte manier doorgerekend worden. Het gaat doorgaans om kleine aanpassingen.

De personeelsleden van de VREG volgen het Vlaams overheidspersoneelsstatuut, wat hen een stuk goedkoper maakt dan personeelsleden van de CREG, wier barema's dichter aanleunen bij die van de energiesector. De regulator tracht hen vooral te motiveren met intellectueel uitdagend werk en verantwoordelijkheid. Daardoor kan hij toch competent personeel vinden en houden.

Pagina 8 van het ondernemingsplan zal aangepast worden. De VREG zal altijd antwoorden op vragen van het parlement en ingaan op zijn uitnodigingen. Nu komen vragen soms via de Vlaamse Regering, dat mag gerust rechtstreeks.

Atrias zal de IT ontwikkelen om data in realtime te verzamelen en te verspreiden. De regulator zal er enkel op toezien dat het gebeurt en dat de data die het parlement nodig heeft geleverd worden, waardoor één extra personeelslid daarvoor volstaat.

De regulator wil in geen geval een rem zijn op de energietransitie en -renovatie, maar moet zich aan het juridische kader houden, wat soms wel wat onbedoelde effecten heeft. En Vlaamse regels zijn gemakkelijker aan te passen dan Europese. De regeling voor zonnepanelen (energie-units) botst op de vrijheid van de leverancier om aan elke klant te leveren en de vrijheid van de klant om voor elke leverancier te kiezen. Het is aan het parlement te kiezen welk principe er primeert.

Er is inderdaad een spanningsveld tussen wat het parlement wil en wat de regulator vermag. Nochtans leeft de regulator de richtsnoeren van het parlement na in de tariefregulering: zo wordt een aantal meter van de aansluitingen van wkk-eenheden niet aangerekend aan de producent; zo legt ook het Aardgas-decreet op dat de netbeheerder enkele kosten draagt en niet de klant. Het parlement kan perfect algemene richtsnoeren geven over periodieke en niet-periodieke tarieven, zoals wat aangerekend wordt voor netverzwaring. Te specifieke voorschriften druisen echter in tegen de rol van de regulator.

De rol van de VREG in het tegengaan van energiefraude is relatief beperkt, daarom vraagt hij daarvoor geen extra personeel. De distributienetbeheerder is daarin de belangrijkste actor. Zo er fraude vastgesteld wordt, kan de VREG eventueel wel mee eiser zijn in een juridische procedure. Enkele uitvoeringsbepalingen moeten nog verder bekeken worden maar die zijn niet van die aard dat er extra personeel nodig is.

In het Energiepact speelt de regulator geen specifieke rol. De VREG maakt wel deel uit van enkele werkgroepen die minister Bart Tommelein voor de stroomversnelling in het leven geroepen heeft. De regulator speelt een zeer actieve rol in de werkgroep over flexibiliteit.

IV. Bijkomende vragen en antwoorden

Rob Beenders zegt dat de parlementsleden op deze hoorzitting gewacht hebben om hun vragen niet langer via de regering maar rechtstreeks aan de VREG te stellen. Hij suggereert een werkvergadering waarop afgesproken wordt hoe het parlement geïnformeerd zal worden. Niet elke politieke partij heeft immers een

vertegenwoordiger in de raad van bestuur en het is de eerste keer dat een regulator onder het parlement ressorteert. *Tinne Rombouts* herinnert eraan dat de VREG altijd bereid is in het parlement uitleg te verstrekken. Het is aan het parlement om de vragen te bundelen en hen enkele keren per jaar uit te nodigen. Omgekeerd kan de regulator ook altijd het parlement voorstellen om iets te komen toelichten, bijvoorbeeld de tariefmethodologie.

Ronnie Belmans stelt voor dat de nieuwe algemeen directeur, nadat hij ingewerkt is, zijn plannen in het parlement komt voorstellen en dan ook zijn visie op de interactie met het Vlaams Parlement geeft.

Johan Danen vraagt hoe de VREG de leveranciers zal volgen opdat de consument er het meeste voordeel bij heeft.

Zowel de plaatsings- als de operationele kost van warmtepompen zijn hoger dan van gasinstallaties. Dat bemoeilijkt de energietransitie. In Oostenrijk is er al een speciaal tarief voor warmtepompen. Voor convectieverwarming is er een speciale aansluiting met exclusief nachttarief. Waarom kan dat niet voor warmtepompen?

Andries Gryffroy heeft begrepen dat op pagina 9 gewoon enkele redenen opgesomd staan waarom de tarieven in 2018 zouden kunnen wijzigen. Hij vraagt voorts of de VREG zelf overleg organiseert over een betere doorstroming van informatie hierover.

Voor hem is de taakafbakening tussen parlement en regulator nog altijd niet duidelijk. De VREG moet uiteraard de wet respecteren, maar het is aan het parlement om te beslissen of warmtepompen door flankerende maatregelen of tariefingrepen worden gesteund. Als het parlement tot tariefingrepen beslist, moet de VREG die uitvoeren. Kortom, het parlement en de regering beslissen over de richting, uiteraard rekening houdende met de juridische en technische mogelijkheden, en de regulator voert dat uit. Is dat een correcte gedachtegang?

Het parlement moet nog nagaan hoe omgesprongen wordt met de vraag om het budget te verhogen. *Tinne Rombouts* legt uit dat de begroting opgesteld wordt door de VREG en doorgestuurd wordt naar de regering die ze overneemt in haar begrotingsontwerp. Als het parlement het niet eens is met het begrotingsontwerp van de regering, kan het een aanpassing vragen bij de bespreking van de begroting.

Ronnie Belmans zegt dat het niet aan de regulator toekomt om te bepalen welke technologieën steun krijgen. Het is vooral belangrijk dat de noodzakelijke kosten voor de energietransitie vergoed worden. Als bepaalde verbruikers minder betalen, neemt de kost voor andere gebruikers toe. Dat is een politieke keuze die de regulator niet mag maken. De regulator kan wel zorgen voor de flexibiliteit die nodig is zodat politici keuzes kunnen maken welke technologieën een duwtje in de rug moeten krijgen en hoe, met voordelige tarieven of met flankerende maatregelen. Hij acht het een goed idee daar eens een workshop aan te wijden, en niet alleen de omgang met warmtepompen, maar ook elektrische voertuigen, warmteopslag enzovoort te bespreken.

Thierry Van Craenenbroeck zegt dat bij de besprekingen rond de nieuwe tariefstructuur ook gekeken wordt naar de impact van de wijzigingen op een aantal klantengroepen, onder meer de eigenaars van warmtepompen. De rentabiliteit van die installaties wordt negatief beïnvloed omdat er in de elektriciteitstarieven heel wat andere kosten zitten. Er lopen initiatieven om die overhead te verlichten. Dat kan een positieve invloed hebben op de rentabiliteit van die installaties. Hij stelt voor daar bij voorrang op in te zetten. De regulator zal zeker de situatie in Oostenrijk bestuderen.

De regulator werkt samen met de andere regulatoren van België al jaren aan een nieuwe noodleveranciersregeling zodat klanten altijd stroom hebben, zelfs al gaat de leverancier failliet of verlaat die de markt. De huidige regeling is slechts één keer toegepast in de beginfase van de liberalisering. De nieuwe regeling moet passen in de federale faillissementsregeling, maar zou ook een aanpassing van het Vlaamse Energiedecreet kunnen vergen.

Overleg over databeheer moet de regulator inderdaad organiseren, maar daarvoor is het wachten op het decretale kader dat de spelregels voor de diverse partijen duidelijk maakt.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Johan DANEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BRUGEL	Brusselse regulator voor de gas- en elektriciteitsmarkt
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
CWaPE	Commission wallonne pour l'Energie
HHI	Herfindahl-Hirschmanindex
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IT	informatietechnologie
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
wkk	warmte-krachtkoppeling